

14.10.2021

Eduskunta
Sosiaali- ja terveysvaliokunta
stv@eduskunta.fi

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi terveydensuojelulain muuttamisesta (HE 140/2021)

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi terveydensuojelulakia. Muutokset koskisivat suoritettavan valvonnan maksullisuutta. Toiminnanharjoittajilta perittäisiin jatkossa veroluonteinen vuotuinen valvonnan perusmaksu niistä toimipaikoista ja toiminnoista, joiden käyttöönotosta tai aloittamisesta toiminnanharjoittajalla on velvollisuus ilmoittaa tai jotka edellyttävät hyväksyntää. Maksu olisi määrältään 150 euroa. Eräät toiminnanharjoittajat, joiden toiminta on pienimuotoista, jäisivät kuitenkin maksuvelvollisuuden ulkopuolelle. Esityksellä myös täsmennettäisiin, mitkä toiminnanharjoittajat olisivat velvollisia ilmoittamaan toimipaikkojen käyttöönotosta ja toimintojen aloittamisesta. Lisäksi lain muutoksenhakusäännöstä päivitetäisiin vastaamaan yleislainsäädännön muutoksenhakua koskevia uudistuksia. Esityksen tarkoituksena on yhdenmukaistaa terveydensuojeluvalvonnan ja elintarvikevalvonnan perusmaksuja.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2022 samaan aikaan kuin elintarvikelain vastaavaa säännöstä valvonnan perusmaksusta aletaan soveltaa.

Suomen Yrittäjien lausunto

Esityksessä esitetään vuosittaisen valvonnan perusmaksun käyttöönottoa. Ehdotuksen lähtökohtana olisi kattaa vuosittaisella valvonnan perusmaksulla sellaisen suunnitelmallisen valvonnan kuluja, jonka suoriteperusteista taksoittamista olisi vaikea määrittää tai johon suoriteperusteinen maksu ei muutoin soveltuisi. Pidämme tärkeänä, että esitetystä valvonnan perusmaksusta esityksen mukaisesti vapautetaan ainakin sellaiset pienimuotoiset toiminnanharjoittajat, joille vuosittainen valvonnan perusmaksu olisi ilmeisen kohtuuton suhteessa toiminnasta syntyvään valvonta- ja ohjaustarpeeseen.

Valvonnan perusmaksun johdosta yrityskohtaiset maksut kasvaisivat vähintään valvonnan perusmaksun verran eli 150 euroa vuodessa. Suomen Yrittäjät katsoo, ettei yrityksille aiheutuvaa kustannuslisäystä voida pitää perusteltuna. Yritysten kokonaiskulurasitetta lisäävän perusmaksun perustana ei ole toimenpiteitä, joiden perusteella veloitusta voitaisiin yksittäisen yrityksen osalta ylipäättään pitää aiheellisena.

Vuosittaisen perusmaksun johdosta yritykset joutuisivat maksamaan valvontamaksun, vaikka niihin ei ole kohdistettu valvontatoimenpiteitä. Esityksen mukaisessa valvonnan perusmaksussa olisi yrityksille kyse pelkästä lisäkustannuksesta. Suomen Yrittäjät katsoo, ettei valvonnan kohteiden ylipäätään tule yksin kantaa kaikkea valvontatoiminnasta aiheutuvia kustannuksia.

Valvonnan perusmaksun käyttöönottoa perustellaan muiden seikkojen ohella sillä, että perusmaksun maksukertymä mahdollistaisi nykyistä tehokkaamman, haittoja ennaltaehkäisevän, neuvonnan ja ohjauksen toteuttamisen. Tehokkaamman neuvonnan ja ohjauksen edistäminen on kannatettavaa, mutta on kuitenkin kyseenalaista, toteutuisiko tämä suunnitellulla tavalla. Sellainen toimija, johon ei ole kohdistunut tarkastusta ei hyötyisi normaalisti tarkastukseen liittyvästä ohjauksesta ja neuvonnasta.

Valvonnan perusmaksun lisäksi erilaisista tarkastuksista ja selvityksistä perittäisiin toimenpidekohtaisia suoritemaksuja kunnan taksan mukaisesti. Esityksessä on todettu, että tämän johdosta valvontakohteet, joihin kohdistuu eniten valvontatarvetta, maksaisivat valvonnasta yhä eniten ja vähärisemmät sekä ne, jotka omavalvonnallaan panostavat terveystarkastusten hallintaan, voisivat säästää valvontamaksuista. Pidämme tärkeänä, että valvonnassa pyritään enenemissä määrin riskiperusteisuuteen. Riskiperusteisen valvonnan kautta voidaan vähentää yleistä tarkastustarvetta ja helpottaa valvontakuluista aiheutuvan maksutaakkaa yrityksissä, jotka luotettavasti täyttävät terveydensuojelua koskevat velvoitteensa.

Vaikka toimijan oman panostus ja omavalvonta voi alentaa valvonnasta syntyviä maksuja se ei vaikuttaisi kuitenkaan valvonnan perusmaksuun. Suomen Yrittäjät katsoo, että valvonnan kustannusten jakautuminen voitaisiin toteuttaa siten, että niiden avulla pyrittäisiin vahvemmin ohjaamaan hallittuun käyttäytymiseen. Kustannuksissa voitaisiin palkita sellaisia luotettavia toimijoita, jotka ovat osoittaneet noudattavansa terveystarkastusten hallintaa koskevia velvoitteita.

Kunnioitavasti

Suomen Yrittäjät

Karoliina Katila
asiantuntija